

فصلی از کتاب‌شناسی مولانا جلال‌الدین بلخی

دکتر هادی خدیور

عضو هیات علمی دانشگاه آزاد همدان

انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۸۴، چاپ دوم.
۱۸- **تفسیر و نقد و تحلیل مثنوی** (۱۵ جلد)، محمدتقی جعفری، انتشارات اسلامی، ۱۳۵۲
۱۹- **جبر و اختیار در مثنوی**، مهدی رکنی، اساطیر، ۱۳۷۷، چاپ اول.
۲۰- **جواهرالاسرار و زواهر الانوار (شرح مثنوی معنوی)**، جلد اول مقدمه، کمال‌الدین حسین بن حسن خوارزمی، تصحیح و تحشیه: محمدجواد شریعت، اساطیر، تهران، ۱۳۸۴، چاپ اول.
۲۱- همان، جلد سوم، شرح دفتر دوم، اساطیر تهران، ۱۳۸۴، چاپ اول.
۲۲- همان، جلد چهارم، شرح دفتر سوم، اساطیر تهران، ۱۳۸۴، چاپ اول.
۲۳- **چنگ مثنوی**، اسدالله مبشری، انتشارات عطائی، تهران، ۱۳۶۲، چاپ اول.
۲۴- **حدود آزادی انسان از دیدگاه مولوی** (بحثی پیرامون جبر و اختیار)، رحیم‌نژاد سلیم، طهوری، تهران، ۱۳۶۴، چاپ اول.
۲۵- **خلاصه‌ی مثنوی**، به انتخاب و انضمام و تعلیقات و حواشی از بدیع‌الزمان فروزانفر، چاپ بانک ملی، تهران، ۱۳۲۱، چاپ اول، ۱۳۸۳، چاپ سوم، اساطیر.
۲۶- **داستان پیامبران در کلیات شمس**، تقی پور نامداریان، موسسه‌ی مطالعات و تحقیقات فرهنگی، تهران.
۲۷- **داستان‌های مثنوی (بانگ نی)**، محمدعلی جمال‌زاده، انتشارات اطلاعات، تهران.
۲۸- **داستان‌های مثنوی**، محمد اشتهری، پیام آزادی، قم، ۱۳۷۰، چاپ اول.
۲۹- **در سایه‌ی آفتاب** (نثر فارسی و ساخت‌شکنی در شعر مولوی)، تقی پور نامداریان، سخن، تهران.

معنوی، انتخاب و توضیح: عبدالحسین زرین‌کوب و قمر آریان، سخن، تهران.
۶- **اسرار الغیوب (شرح مثنوی معنوی)**، خواجه آیوب، تصحیح و تحشیه: محمدجواد شریعت، اساطیر، تهران، ۱۳۷۷، چاپ اول، دو جلد.
۷- **اسطرلاب حق (گزیده‌ی فیه ما فیه)**، انتخاب و توضیح: محمدعلی موحد، سخن، تهران.
۸- **اصطلاحات و مفاهیم عرفانی دیوان شمس**، سیده مریم ابوالقاسمی، انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، ۱۳۸۳، چاپ اول.
۹- **با پیر بلخ**، محمدجعفر مصفا، نشر گفتار، تهران، ۱۳۷۵، چاپ پنجم.
۱۰- **بحر در کوزه**، عبدالحسین زرین‌کوب، علمی، تهران، ۱۳۷۶، چاپ هفتم.
۱۱- **بر دریای مثنوی مولوی** (۲ جلد)، کریم زمانی، نشر قطره، تهران.
۱۲- **پرتو عرفان: شرح اصطلاحات عرفانی کلیات شمس**، دو جلد، عباس کی‌منش، تهران، ۱۳۶۶، چاپ اول.
۱۳- **پله پله تا ملاقات خدا**، عبدالحسین زرین‌کوب، علمی، تهران، ۱۳۷۰، چاپ اول.
۱۴- **تحفه‌های آن جهانی** (سیری در زندگی و آثار مولانا جلال‌الدین رومی)، به کوشش علی دهباشی، سخن، تهران.
۱۵- **ترانه‌های شورانگیز مولوی**، منوچهر علی‌پور، انتشارات فردوس، تهران.
۱۶- **تصویرگری در غزلیات شمس**، سیدحسن فاطمی، امیرکبیر، تهران، ۱۳۷۹، چاپ دوم.
۱۷- **تفسیر مثنوی مولوی (داستان قلعه‌ی ذات‌الصّور)**، جلال‌الدین همایی،

□ این فهرست تنها شامل تعدادی از کتاب‌هایی است که در چند دهه‌ی اخیر در ایران درباره‌ی مولوی و آثار او نوشته شده و شامل مقالات فارسی، کتب و رسالات و مقالات و ترجمه‌های غیرفارسی نمی‌شود. این مختصر فقط برای پژوهشگران جوان و دانشجویانی فراهم آمده که تازه قدم به عرصه‌ی بی‌کران فرهنگ و عرفان ایران نهاده‌اند و با زلال بی‌انتهای اشعار آسمانی مولانا کام‌جان را سیراب از اقیانوس معارف او می‌کنند. موارد در حدّ یک مقاله به ترتیب الفبایی تنظیم گردیده و در فرصت‌های دیگر فهرست‌های دیگر از کتاب‌شناسی مولانا ارائه خواهد شد.
لازم به یادآوری است که این قسمت فرهنگ‌ها، تذکره‌ها، کتاب‌های تاریخ ادبیات و کلیه‌ی نوشته‌هایی را که بخشی از آن‌ها به مولانا اختصاص یافته در بر نمی‌گیرد و از آوردن منابع تکراری و چاپ‌های متعدد یک اثر و آثاری که شناسنامه‌ی روشنی نداشته‌اند پرهیز کرده‌ایم. تا چه قبول افتد و چه در نظر آید.
۱- **آفتاب معنوی (چهل داستان از مثنوی)**، نادر وزین‌پور، امیرکبیر، تهران، ۱۳۶۵، چاپ اول.
۲- **آیات مثنوی**، محمود درگاهی، امیرکبیر، تهران، ۱۳۷۷، چاپ دوم.
۳- **احادیث و قصص مثنوی**، بدیع‌الزمان فروزانفر، ترجمه و تنظیم مجدد حسین داوودی، امیرکبیر، تهران، ۱۳۸۱، چاپ دوم.
۴- **از دریا به دریا (کشف‌الابیات مثنوی)**، محمدتقی جعفری، چاپ‌خانه‌ی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، تهران، ۱۳۶۴، چاپ اول.
۵- **از نی‌نامه (گزیده‌ی مثنوی**

- ۳۰- درس مثنوی، محمد استعلامی، زوآر، تهران، ۱۳۸۳، چاپ پنجم.
- ۳۱- رباعیات مولانا، تصحیح و مقدمه: زین‌العابدین آذرخش، اقبال، تهران.
- ۳۲- رساله در احوال مولانا جلال‌الدین مولوی، فریدون بن احمد سپهسالار، تصحیح: سعید نفیسی، کتابخانه‌ی اقبال، تهران، ۱۳۲۵، چاپ اول، چاپ سوم، اقبال، ۱۳۶۸.
- ۳۳- ره‌آورد معنوی (شرح ابیات مُشکله‌ی مثنوی مولوی)، حاج میرزا حسن عماد، به اهتمام: احمد خوشنویس، موسسه‌ی مطبوعاتی عطایی، تهران، ۱۳۵۶، چاپ اول.
- ۳۴- رهایش تشنگان (گشتی در دیوان مولانا جلال‌الدین مولوی)، ابوالقاسم پرتو، انتشارات کویر، ۱۳۸۱، چاپ اول.
- ۳۵- زندگی مولانا جلال‌الدین محمد، بدیع‌الزمان فروزانفر، زوآر، تهران، ۱۳۱۵، چاپ اول.
- ۳۶- زندگی‌نامه‌ی مولانا، دکتر توفیق سبحانی، نشر قطره، تهران.
- ۳۷- ژرفای دریا (جست‌وجو مروارید ناسفته در دریای گفته‌های مولانا جلال‌الدین محمد بلخی)، منیژه قربانی، انتشارات کویر، ۱۳۸۵.
- ۳۸- سرّ نی (نقد شرح تحلیلی و تطبیقی مثنوی)، عبدالحسین زرین‌کوب، علمی، تهران.
- ۳۹- سماع درویشان در تربت مولانا (ابوالقاسم تفضلی)، نشر تنویر، ۱۳۷۷، چاپ سوم.
- ۴۰- سوانح مولوی (تحقیق احوال و زندگانی مولانا جلال‌الدین مولوی)، شبلی نعمانی، سید محمدتقی فخر داعی گیلانی، دنیای کتاب، تهران، ۱۳۷۵، چاپ اول.
- ۴۱- سیری در دیوان شمس، علی دشتی، زوآر، تهران.
- ۴۲- شرح احوال مولانا، بدیع‌الزمان فروزانفر، ۱۳۳۲، تهران.
- ۴۳- شرح اسرار (شرح مثنوی)، حاج ملاهادی سبزواری، کتابخانه‌ی سنایی.
- ۴۴- شرح تحلیلی اعلام مثنوی، میرجلال ابراهیمی، انتشارات اسلامی.
- ۴۵- شرح جامع مثنوی معنوی (۷ جلد)، کریم زمانی، اطلاعات تهران.
- ۴۶- شرح چهار تمثیل مثنوی، جواد سلماسی، دانشگاه آذربایجان، ۱۳۶۳.
- ۴۷- شرح کبیر انقروی، اسماعیل انقروی، ترجمه: عصمت ستارزاده، انتشارات زرین، ۱۳۷۴.
- ۴۸- شرح مثنوی (دوره‌ی ۸ جلدی)، استاد فروزانفر، شهیدی، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، تهران.
- ۴۹- شرح مثنوی (دوره‌ی ۶ جلدی)، رینولد ا. نیکلسون، ترجمه: حسن لاهوتی، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، تهران.
- ۵۰- شرح مثنوی، شاه داعی الی‌الله شیرازی، مرکز تحقیقات ایران و پاکستان، ۱۳۶۳.
- ۵۱- شرح مثنوی شریف، بدیع‌الزمان فروزانفر، زوآر، تهران، چاپ یازدهم.
- ۵۲- شرح مثنوی مولوی (۷ جلد)، اکبر آبادی، مایل هروی، نشر قطره، تهران.
- ۵۳- شرح مثنوی معنوی (۲ جلد)، ملاهادی سبزواری، مصطفی بروجردی، سازمان چاپ و انتشارات، تهران، ۱۳۷۷.
- ۵۴- شرح مثنوی مولانا (۷ جلدی)، دکتر محمد استعلامی، سخن، تهران.
- ۵۵- شکوه شمس، آن‌ماری شیمل، حسن لاهوتی، شرکت انتشارات علمی و فرهنگی، تهران.
- ۵۶- شور خدا (دو جلد)، گزاره بر مثنوی معنوی، ابوالقاسم پرتو، (اساطیر تهران)، ۱۳۶۸، چاپ دوم.
- ۵۷- طوطیان (شرح داستان طوطی و بازرگان مثنوی)، ادوارد ژوزف، اساطیر، تهران، ۱۳۶۸، چاپ دوم.
- ۵۸- عرفان مولوی، خلیفه عبدالحکیم، ترجمه: احمد محمدی و احمد میرعلائی، کتاب‌های جیبی، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی.
- ۵۹- عشق‌نوازی‌های مولوی، جلال ستّاری، نشر مرکز، تهران، ۱۳۸۴، چاپ اول.
- ۶۰- غزلیات شمس تبریزی، به اهتمام: منصور مشفق و مقدمه‌ی جلال همایی، صفی‌علی‌شاه، تهران، ۱۳۳۵.
- ۶۱- فرهنگ لغات و تعبیرات مثنوی (نه جلدی)، سیدصادق گوهرین، زوآر، تهران، ۱۳۶۲.
- ۶۲- فرهنگ و زبان گفت‌وگو به روایت تمثیل‌های مولوی، محمود روح‌الامینی، انتشارات آگاه، تهران، ۱۳۸۲، چاپ اول.
- ۶۳- فرهنگ نوادر لغات و تعبیرات و مصطلحات دیوان کبیر، بدیع‌الزمان فروزانفر، انتشارات دانشگاه تهران، ۱۳۴۴، چاپ اول.
- ۶۴- فهرست هشت‌گانه‌ی شرح مثنوی، رینولد ا. نیکلسون، حسن لاهوتی، علمی و فرهنگی، تهران.
- ۶۵- فیه ما فیه، استاد فروزانفر، به کوشش زینب یزدانی، انتشارات فردوس.
- ۶۶- قحط خورشید، گزینه‌ی غزلیات و رباعیات مولانا، رینولد ا. نیکلسون، زارا هوشمند، مروارید، تهران، چاپ دوم.
- ۶۷- قرآن و مثنوی، بهاء‌الدین خرمشاهی، نشر قطره، هرا.
- ۶۸- قمار عاشقانه، (شمس و مولانا)، عبدالکریم سروش، موسسه‌ی فرهنگی صراط، ۱۳۷۹، چاپ سوم.
- ۶۹- کلیات دیوان شمس تبریزی (یک جلدی)، نسخه‌ی تصحیح بدیع‌الزمان فروزانفر، ابوالفتح حکیمیان، انتشارات پژوهش.
- ۷۰- کلیات دیوان شمس تبریزی (دو جلد)، نسخه‌ی تصحیح بدیع‌الزمان فروزانفر، ابوالفتح حکیمیان، انتشارات پژوهش.
- ۷۱- کلیات شمس تبریزی (۱ جلدی)، فروزانفر، امیرکبیر، تهران، ۱۳۸۲، چاپ هفدهم.
- ۷۲- کلیات شمس تبریزی (۱۰ جلدی)، فروزانفر، امیرکبیر، تهران، ۱۳۸۲، چاپ چهارم، ۱۳۷۸.
- ۷۳- کلیات مثنوی معنوی، مقدمه، جواد سلماسی‌زاده، تصحیح: محمدعلی مصباح، اقبال، تهران.
- ۷۴- کلیات مثنوی معنوی، تنظیم فهرست‌ها: حسن عمید، حواشی و تعلیقات:

م. درویش، انتشارات علمی، تهران، ۱۳۵۷، چاپ هشتم.

۷۵- **گزیده‌ی از دیوان شمس تبریزی**، ترجمه‌ی نیکلسن، مقدمه‌ی جواد سلماسی‌زاده، اقبال، تهران.

۷۶- **گزیده‌ی داستان‌های مثنوی**، یزدان‌بخش قهرمان، علمی و فرهنگی، تهران.

۷۷- **گزیده‌ی دیوان شمس**، به کوشش رویا رضائیان، انتشارات آشیان.

۷۸- **گزیده‌ی غزلیات شمس**، به کوشش محمدرضا شفیعی کدکنی، امیرکبیر، تهران، ۱۳۸۳، چاپ هفدهم.

۷۹- **گزیده‌ی غزلیات شمس**، به کوشش احمد رنجبر، امیرکبیر، تهران، ۱۳۸۱، چاپ چهارم.

۸۰- **گزیده‌ی غزلیات مولوی**، سیروس شمیسا، فردوس، تهران، ۱۳۶۸.

۸۱- **گزیده‌ی فیه مافیه**، حسین الهی قمشاهی، علمی و فرهنگی، تهران.

۸۲- **گزیده‌ی کلیات شمس**، گزینش و پیش‌گفتار: فرشید اقبال، انتشارات اقبال، تهران.

۸۳- **گزیده‌ی مثنوی معنوی**، گزینش و پیش‌گفتار: فرشید اقبال، انتشارات اقبال، تهران.

۸۴- **گزیده‌ی مثنوی مولوی**، توفیق سبحانی، نشر قطره، تهران.

۸۵- **گنجینه‌ی معنوی مولانا**، آنه ماری شیمل، شهاب‌الدین عباسی، انتشارات مروارید، تهران.

۸۶- **لب لباب مثنوی**، ملاحسین کاشفی، به اهتمام: سید نصرالله تقوی، اساطیر، تهران، ۱۳۸۳.

۸۷- **لطایف‌المعنوی من حقایق المثنوی**، عبداللطیف بن عبدالله عباس، ۱۲۹۲ ه.ق.، چاپ اول.

۸۸- **مآخذ قصص و تمثیلات مثنوی**، بدیع‌الزمان فروزانفر، دانشگاه تهران، ۱۳۳۳.

۸۹- **متن کامل مثنوی معنوی**، نسخه‌ی نیکلسون، مهدی آدریزدی، انتشارات و پژوهش.

۹۰- **مثنوی معنوی**، مولانا، به سعی رینولد الن نیکلسون، امیرکبیر، تهران، ۱۳۸۳.

چاپ پانزدهم.

۹۱- **مثنوی معنوی** (۴ جلدی)، مولانا، حسن لاهوتی، نشر قطره، تهران.

۹۲- **مثنوی معنوی** (۲ جلدی)، مولانا، به کوشش: قوام‌الدین خرمشاهی، انتشارات دوستان.

۹۳- **مثنوی معنوی** (۲ جلدی)، عبدالکریم سروش، علمی و فرهنگی، تهران.

۹۴- **مثنوی معنوی**، (نسخه‌ی ۶۷۷ قونیه)، برزگر خالقی، زوآر، تهران، ۱۳۸۴، چاپ دوم.

۹۵- **مثنوی معنوی**، مولوی، توفیق سبحانی، انتشارات روزبه، تهران، ۱۳۸۳، چاپ پنجم.

۹۶- **مثنوی معنوی** (براساس نسخه‌ی نیکلسون)، حمیدیان، نشر قطره، تهران.

۹۷- **مثنوی معنوی**، جلال‌الدین مولوی، ترجمه: الن. نیکلسون، انتشارات هرمس، تهران، ۱۳۶۸، چاپ سوم.

۹۸- **مثنوی معنوی**، مولانا جلال‌الدین محمد بلخی، چاپ عکسی از نسخه‌ی قونیه، مورخ ۶۷۷ ه.ق.، مرکز نشر دانشگاهی، تهران، ۱۳۷۱.

۹۹- **مثنوی معنوی مولوی**، با فهرست دفاتر و کشف الایات، و شرح حال مولانا، از زین‌العابدین شیروانی نعمت‌اللهی، مقابله و تصحیح: محمدتقی معرفت، ناشر کتاب‌فروشی معرفت، شیراز.

۱۰۰- **مثنوی** (مشهور به علاء‌الدوله)، تهران، ۱۲۹۹ ه.ق.

۱۰۱- **مثنوی** (با کشف الایات)، کتاب‌فروشی فردوسی، اصفهان، ۱۳۶۰.

۱۰۲- **مثنوی** (معروف به رضانی یا خاور)، چاپ کتاب‌خانه‌ی خاور، تهران، ۱۳۱۵.

۱۰۳- **مثنوی ولدنامه**، سلطان ولد، جلال‌الدین همائی، چاپ تهران، ۱۳۱۵، اقبال.

۱۰۴- **مجالس سبعه**، مولانا، توفیق هاشم‌پور سبحانی، انتشارات کیهان، تهران.

۱۰۵- **معارف بهاء‌ولد**، محمد بن حسین خطیبی بلخی، تصحیح استاد فروزانفر، طهوری، تهران، ۱۳۷۲.

۱۰۶- **معنی عشق نزد مولانا**، روان فرهادی، عبدالکریم جریزه‌دار، اساطیر، تهران،

۱۳۷۲، چاپ اول.

۱۰۷- **مقالات مولانا (فیه مافیه)**، ویرایش جعفر مدرس صادقی، نشر مرکز، تهران.

۱۰۸- **مقدمه‌ی رومی و تفسیر مثنوی**، ترجمه: آوانس آوانسیان، دانشگاه تهران، ۱۳۸۳، چاپ دوم.

۱۰۹- **مکاشفات رضوی در شرح مثنوی معنوی**، محمدرضا لاهوری و رضا روحانی، انتشارات سروش، ۱۳۸۱، چاپ اول.

۱۱۰- **مکتوبات و مجالس سبعه**، مولانا، مقدمه: جواد سلماسی‌زاده، انتشارات اقبال، تهران.

۱۱۱- **مکتوبات مولانا**، مقدمه و حواشی: یوسف جمشیدی‌پور و غلام‌حسین امین، تهران، (از روی نسخه‌ی چاپ شده در آنکارا در سال ۱۹۳۷ میلادی)

۱۱۲- **مناقب العارفين**، شمس‌الدین احمد افلاکی، به کوشش تحسین یازجی، دنیای کتاب، تهران، ۱۳۶۲، چاپ دوم.

۱۱۳- **مولانا جلال‌الدین**، زندگی و آثار، عبدالباقی گلپینارلی، ترجمه: توفیق سبحانی، انتشارات پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، تهران، ۱۳۶۳.

۱۱۴- **مولویه بعد از مولانا**، توفیق هاشم‌پور سبحانی، شرکت انتشارات کیهان، تهران.

۱۱۵- **مولوی نامه**، جلال‌الدین همایی، آگاه، تهران، ۱۳۵۶.

۱۱۶- **نردبان شکسته** (شرح توصیفی و تحلیلی دفتر اول و دوم مثنوی)، عبدالحسین زرین‌کوب، انتشارات سخن، تهران، چاپ دوم.

۱۱۷- **نخجیران** (بحثی درباره‌ی داستان نخجیران و شیر و خرگوش)، ادوارد ژوزف، امیرکبیر، تهران، ۱۳۶۲، چاپ دوم.

۱۱۸- **نثر و شرح مثنوی**، موسی نثری، چاپ خاور، تهران، ۱۳۲۷.

۱۱۹- **هفت بند نامی** (شرح چهار داستان مثنوی)، (۲ جلدی)، ادوارد ژوزف، اساطیر، تهران، ۱۳۸۵، چاپ دوم.

۱۲۰- **یادنامه‌ی مولوی** (به مناسبت هفتصدمین سال مولانا)، تدوین و تنظیم: علی‌اکبر سلیمی، چاپ تهران، ۱۳۳۷. ■